

הדרכת בטיחות לחירשים

מהירות הפעולה ואף היה יכול לאבחן תקלות. במשך כל השנים הוא הקפיד להשתמש במיגון לאזניים. למרות היותו חירש - גלי הקול בחלל (הנשמעים באזני השומעים כרעש) בנגרייה, נקלטים אצלו בחלקי האוזן הפנימיים, והם גרמו לו סבל רב. האטמים והאזניות חסמו את כניסת הגלים ומנעו את הסבל הזה.

אנשים חירשים, לפי אלי, ערים יותר לקיומם של סיכונים המאיימים עליהם מסביב ולכן הם דרוכים, זהירים ובוחנים במבטם כל תנועה ותזוזה של גופם. אלי נוהג לבדוק שוב כל הידוק וכיוונון במכונה לפני הלחיצה על מתג ההפעלה. הוא מרוכז מאוד בעבודה שהוא מבצע. כדי להסב את תשומת

מיפגש הדרכת בטיחות ליד מסור קרייזיק. מימין לשמאל: רמ"ד בינוי ותחזוקה דקל דהן, המתרגמת תקוה וסב, הממונה על הבטיחות מאיר עמר, לצד עובדי הנגרייה, וביניהם אלי אמר (בחולצה הכחולה בקידמת התמונה)

מאת אלכס אפשטיין

עובדים חירשים מתקשים להבין את תוכן ההדרכה הנמסרת לכלל העובדים. כך גם בנושאי הבטיחות בעבודה. הבנה וסיוע של המעסיקים יכולים לעזור לעובד ששמיעתו פגועה להתגבר על המיגבלה ולקיים קשר פעיל עם שאר העובדים במקום

תקשורת מילולית של העובד עם סביבת עבודתו מאפשרת קיום מטרות רבות וביניהן: קבלת הוראות לעבודה; קבלת הדרכה בנושאי בטיחות, קליטת איתות וסימני סכנה ועוד.

אלי אמר, נגר במקצועו, חירש ואילם, הוא עובד ותיק בנמל אשדוד (32 שנים) את מקצוע הנגרות למד מכורח הנסיבות, ומתוך ניסיון מצטבר. במשך כל השנים התנהלה התקשורת איתו באופן מאולתר וכך גם נמסרו לו הוראות העבודה. למרבה המזל הוא לא היה מעורב במשך כל השנים באירועי תאונות.

במסגרת ביקורת שגרתית, התברר **לדקל דהן**, רמ"ד בינוי ותחזוקה בנמל, שאחד המוגנים של מכונת נגרות פורק והורחק מהמכונה. המגן פורק ע"י אלי, הנגר, שלא היה מודע בכלל לחשיבותו של המיגון במניעת סיכונים ופציעות. הנגר רצה, בסך הכל, לזרז את תהליך העבודה והמגן, שחשיבותו לבטיחות אמנם איננה ניתנת למדידה, מאט את פעולת המכונה. כאן נחשפה גם העובדה שהנגר מעולם לא הבין את ההסברים בהדרכות הבטיחות שניתנו לכלל העובדים - מכיוון שהוא פשוט לא שמע את הנאמר (**אלי** איננו יודע "לקרוא" שפתיים והדרך היחידה לתקשר איתו היא בשפת הסימנים).

כאשר התבררה בעיית התקשורת החליט מהנדס הבטיחות של הנמל, **מאיר עמר**, לכלול בהדרכות הבטיחות למחלקה תרגום לשפת הסימנים,

ציבור החירשים והאילמים בישראל סובל מחוסר תמיכה מספקת ולעתים גם מחוסר בהכרה ובהבנה לצרכים. קיימות פעילויות לשיפור המצב הקיים, באמצעות חקיקה ותקינה, כדי לאפשר סיוע מוסדי לציבור החירשים, כגון: "שעות תרגום" חודשיות לשפת הסימנים (כיום מוקצבות לכל חירש 16 שעות שנתיות). ציבור החירשים ממתין להגדלת הזכאות ל-45 שעות. קידום פתרון הבעיות הללו נמצא בידי הכנסת וועדותיה. עם זאת, מחלקות הרווחה בשלטון המקומי עושות כמיטב יכולתן להקל על תושביהן כבדי השמיעה.

בתמיכת עיריית אשדוד והעומד בראשה, הוקם בעיר מועדון לחירשים (250 חברים מהם 70 בוגרים), שאלי אמר עומד בראשו. תקציב המועדון מאפשר מימון סיוע בתחומים שונים וקורסים ללימוד שפת הסימנים.

'אגודת החירשים' (רח' יד לבנים 13, יד אליהו, תל-אביב; טל': 03-7300335), פועלת במישורים רבים לטובת חבריה. בידי מרכז התמיכה של האגודה (טל': 03-7303355) רשימה של כ-100 מתרגמים לשפת סימנים שניתן להיעזר בשירותיהם. חלקם - בהתנדבות.

כך שאלי יוכל לקחת חלק אמיתי בהדרכה.

דרכים למימוש חובת מסירת המידע לעובד

שאלה עקרונית העולה בהקשר למקרה היא: **איך יכול המעסיק לממש**, במקרה כזה, את חובתו הקבועה בחוק למסור מידע ולהדריך את העובד בשפה המובנת לו. אנשי נמל אשדוד יצרו קשר עם ארגוני החירשים וקבלו מהם סיוע של מתורגמנית לשפת הסימנים. כאשר הגיעה המתורגמנית, **תקוה וסב** למיפגש ההדרכה הראשון שלה בנמל התברר שלאלי יש הרבה מה

לומר ולתרום למערכת. באמצעותה הוא שאל שאלות והתבטא בנושאים שהמתינו, כנראה, להזדמנות הזאת. הבנת נושאי ההדרכה בבטיחות שיפרה את גישתו לנושא ואת תרומתו למערך כולו.

מיגבלת התקשורת וההתמודדות עם העבודה

התיפעול והטיפול במכונות לא היו פשוטים. הפיקוח על פעולת המכונות היה באמצעות חוש המגע: **אלי אמר** היה מניח את ידו על אזור בטוח של המכונה וחש, באמצעות הוויברציות שהיא יצרה את

הדרכת בטיחות בחדר הדרכה

ליבו יש צורך לגעת בעדינות בכתפו (כדי למנוע תגובת בלה). לפני שהוא מפנה את תשומת ליבו לפונה הוא עוצר את המכונה.

אלי לימד את מנהל המחלקה שלו מספר סימנים של שפת הסימנים. למרות שאוצר המלים של המנהל מצומצם מאוד - זה איפשר, בכל זאת, למסור הוראות שוטפות לעבודה.

מה שמפריע לו במיוחד הוא חוסר היכולת לתקשר עם שאר העובדים - בנוגע לשיתוף פעולה ולסיוע הדדי, והן לגבי יחסי אנוש. שנים רבות שלא התאפשר לו לבטא מחשבות או לדבר על בעיות, אך מאז שהונהג עבורו התרגום לשפת הסימנים - אלי זכה בשעות רבות של נחת. הוא יכול לתקשר עם הסובבים אותו ולקבל משוב (במיוחד מחמאות - מכיוון שהוא עובד חרוץ, זריז ומסור).